

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 676/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetihó v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 2To/14/2024-489 z 3. apríla 2024 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení so základným právom na osobnú slobodu podľa čl. 8 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom krajského súdu č. k. 2To/14/2024-489 z 3. apríla 2024. Rozsudok navrhol zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že bol rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3Tk/1/2022 zo 14. decembra 2023 uznaný vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 2 rokov s podmieneným odkladom na 3 roky. Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 3Tk/1/2022 zo 14. decembra 2023 a sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľa uznal vinným zo zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. f) Trestného zákona, za čo mu uložil trest odňatia slobody vo výmere 4 roky a pre výkon ktorého ho zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia.

3. Podľa sťažovateľa je napadnutý rozsudok krajského súdu „*nepreskúmateľný, pretože neobsahuje údaje predovšetkým o tom, ako sa súd vyrovnal s otázkou zavinenia sťažovateľa, minimálne jeho uzrovenia s tým, že čin spáchal na chorej osobe*“. Sťažovateľ poukazuje na to, že „*súd nesmie úmysel určiť nejednoznačne, musí ho definovať celkom jasne a bez akýchkoľvek logicky odôvodnených pochybností, čo sa nestalo (R 60/1972, R 17/2003, rozsudok NS SR 6 To 3/2016)*“, pričom v jeho prípade „*odvolací súd neodôvodnil, ako dospel k záveru, že vedel, že poškodená je chorá osoba*“, pretože takýto záver nevyplýva zo žiadneho dôkazu, ktorý bol súdom vykonaný procesne riadnym spôsobom, a teda že bol minimálne uzrovený o tom, že pácha trestný čin na chorej osobe. S odkazom na súdnu prax sťažovateľ taktiež poukázal na prítomnosť veľmi sporných prípadov ľahostajnosti páchatel'a vo vzťahu k následku, pravú ľahostajnosť, nepravú ľahostajnosť, čo podľa jeho názoru „*odvolací súd vôbec nehodnotil (R 41/1976, R 13/1997, R 4/1997), teda naozaj ani odvolací rozsudok sa nevenoval zavineniu, ktoré je v danom prípade najrozhodujúcejšou otázkou posudzovania trestnosti činu*“. Zavinenie ako zložka subjektívnej stránky trestného činu „*vybudované na zložke vedomostnej a zložke vôľovej, pričom vôľovou zložkou sa rozumie predovšetkým chcenie, ale aj uzrovenie. Aj prípadné preukázanie vedomostnej zložky neznamená, že je súčasne prítomná zložka vôľová*“, pričom krajský súd v napadnutom rozsudku sa týmito skutočnosťami nezaoberal, a teda „*neodôvodnil prečo dospel k záveru, že sťažovateľ vedel, že pácha trestný čin na chorej osobe*“. Naopak, spôsob akým „*krajský súd aplikoval relevantnú právnu úpravu na prípad sťažovateľa, vykazuje znaky svojvôle a arbitrárnosti*“.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných

práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

8. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hrozacej ujmy, teda zabránenie porušeniu ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

10. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

11. Ústavný súd akcentuje skutočnosť, že (v intenciách sťažnostnej argumentácie sťažovateľa v podanej v ústavnej sťažnosti) dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia (v súhrne rozhodnutí oboch konajúcich súdov, v konečnom dôsledku krajského súdu) z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], čo vyplýva aj z novej judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy

(s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porov. č. k. IV. ÚS 546/2020 z 28. októbra 2020 – publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti aj napr. II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021, IV. ÚS 555/2021, I. ÚS 343/2022, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 355/2023).

12. Na už citovanú judikatúru účinne reflektuje aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý práve k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku napr. vo svojom uznesení sp. zn. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 na s. 17 správne konštatoval, že „... *ostatná rozhodovacia prax pod tento dovolací dôvod zaraďuje aj nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia (k tomu pozri bližšie uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 343/2022 z 9. júna 2022, ako aj ním odkazované rozhodnutia v bodoch 12 až 14)*...“.

13. Z obsahu a dôvodov vyplývajúcich zo sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu bol prípustný mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (zásadné porušenie práva na obhajobu), ako aj podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia), ktorý sťažovateľ v čase pred podaním ústavnej sťažnosti nevyužil. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu